energiavirasto

Energiaviraston lausunto HE 318/2022vp

Talousvaliokunnan kuuleminen 26.1.2023

Reilua energiaa

Yleiset Energiaviraston kommentit hallituksen esityksestä

- Energiavirasto pitää pääosin hallituksen esityksessä ehdotettuja muutoksia perusteluina ja hyväksyttävinä
  - Kyse on suurelta osin puhtaan energian paketin sähkön sisämarkkinadirektiivin täytäntöönpanosta Suomen kansalliseen lainsäädäntöön

- Energiamarkkinariitalautakuntaa koskevaa ehdotusta virasto pitää perusteltuna ja selkeänä
  - Mahdollistaa kaikille loppukäyttäjille samanlaiset tuomioistuinten ulkopuoliset riitojen ratkaisukeinot
  - Energiavirasto korostaa, että riita-asioiden käsittelyn osoittaminen Energiavirastolle olisi ehdotettua mallia huomattavasti kalliimpi vaihtoehdot

- Virasto esittää seuraavassa tarkemmin viraston keskeisimmät muut huomiot ja muutosehdotukset hallituksen esitykseen. Huomiot ja ehdotukset on avattu laajemmin viraston kirjallisessa lausunnossa.

Kommentit ehdotettuihin sähkömarkkinalain muutoksiin (1)

- Energiavirasto esittää muutosta sähkömarkkinalain 3 §:n liittymisjohtoa koskevaan määritelmään, jotta siinä huomioitaisiin myös sähköntuotantolaitosten yhteydessä olevat energiavarastot, jotka eivät sijaitse samalla kiinteistöllä tai kiinteistöryhmällä tuotantolaitoksen kanssa
- Energiavirasto katsoo, että ehdotettu 20a § on ristiriidassa kehittämisvelvollisuuden kanssa sekä heikentää liittyjän asemaa sekä vaarantaa nykyisen verkon kehittämisvelvollisuuden ja tasapuolisen palveluperiaatteen
  - Virasto esittää tältä osin 1 ja 2 momenttiin muutoksia, joilla säännös olisi linjassa kehittämis- ja liittämisvelvollisuuden kanssa
- Energiavirasto huomauttaa 45 §:n järjestelmävastuuseen liittyen, että hallituksen esityksessä on useassa kohdin esitetty sähköjärjestelmää ja verkon kehittämisvelvollisuutta koskevana rajauksena 1300 MW:n tehorajaa
  - Virasto korostaa, että sähköjärjestelmän kulloinenkin käyttövarmuus ja sen rajaukset ovat luonteeltaan muuttuvia käsitteitä ja käytännön soveltamistilanteissa myös selvittämistä edellyttävä asiakokonaisuus. Lisäksi virasto ei ole määrittänyt mainittua tehorajaa
  - Tehorajan perustelemattomuuden ja tapauskohtaisen luonteen takia virasto ei pidä tehorajaa tällaisenaan sitovana eikä sille pitäisi hallituksen esityksessä esiintyvien mainintojen perusteella antaa tulkintavaikutusta

Kommentit ehdotettuihin sähkömarkkinalain muutoksiin (2)

- Energiavirasto huomauttaa, että ehdotetun 68 a §:n perusteella toimitusvelvollisen myyjän on tarjottava dynaamisen hinnan toimitussopimuksia myös toimitusvelvollisuuden ulkopuolella oleville loppukäyttäjille, joille kyseisellä myyjällä ei muutoin 67 §:n perusteella ole velvollisuutta tarjota sähköä
- Energiavirasto esittää, että tulisi selventää 102 §:n osalta, missä tilanteissa sitä sovellettaisiin
  - Energiaviraston tulkinta on ollut, että säännöstä sovelletaan kaikissa tilanteissa, joissa loppukäyttäjän sähköntoimitus päättyy vähittäismyyjästä johtuvasta syystä (ei edellytä konkurssia, vaan myös myyjän yksipuolisesti irtisanoessa sähköntoimitussopimukset ilman hakeutumista konkurssiin, kuten Kokkolan Energia ja Lumo Energia)
- Esitetyn 102 §:ää koskevan muutoksen mukaan viimekädessä Energiavirasto siirtäisi passiiviset loppukäyttäjät toimitusvelvolliselle myyjälle
  - Säännöksen sanamuodon mukaan tämä koskisi myös suurempia loppukäyttäjiä, jotka eivät kuulu toimitusvelvollisuuden piiriin -> virasto esittää säännöksen rajoittamista vain toimitusvelvollisuuden piirissä oleviin loppukäyttäjiin
  - Virasto ymmärtää tavoitteen välttää tilanteet, jossa loppukäyttäjän toimitus katkeaa myyjästä johtuvasta syystä, mutta Energiaviraston aiemman kokemuksen perusteella loppukäyttäjien siirtäminen viraston päätöksellä toimitusvelvolliselle myyjälle on erittäin työläs

Kommentit ehdotettuun vertailuvälinettä koskevaan lakiin (1)

- Virasto katsoo, että vertailuvälinelain 5 ja 8 §:t ovat ristiriidassa Energiaviraston sähkömarkkinalakiin perustuvan valvontatoimivallan kanssa
- Energiavirasto katsoo, että käytännön valvonnassa palvelussa ilmoitettujen tietojen luokittelu vertailuvälinelaissa tarkoitetulla tavalla virheellisiksi tai puutteellisiksi tai kuluttajansuojalaissa tarkoitetulla tavalla totuudenvastaisiksi ja harhaanjohtaviksi voi osoittautua haastavaksi
  - Luokittelusta riippuen seuraamukset voivat olla myyjälle hyvin erisuhtaiset
- Ehdotuksen mukaan antaakseen julkaisukiellon Energiaviraston olisi sovellettava valvontatoiminnassaan kuluttajansuojalakia ja julkaisukieltoa määrätessään tai antaessaan vähittäismyyjälle varoitusta siitä, että kielto voidaan määrätä, Energiaviraston olisi lakiehdotuksen mukaan pyydettävä kuluttaja-asiamiehen lausunto kiellosta tai varoituksesta
  - Sähkömarkkinalain 106 §:n mukaan kuluttaja-asiamies valvoo sähkömarkkinalain 13 luvussa tarkoitettujen sopimusten ehtojen lainmukaisuutta kuluttajansuojan kannalta -> Energiavirastolla ei ole toimivaltaa soveltaa kuluttajansuojalakia sähkömarkkinalakiin liittyvässä valvonnassa
  - Kuluttaja-asiamieheltä pyydettävän lausunnon asema on epäselvä ja se myös voi vaarantaa Energiaviraston itsenäisen valvontatoimivallan

Kommentit ehdotettuihin sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvontalain muutoksiin (1)

- Energiavirasto pitää ehdotettua 12 a §:n 2 momentin mukaista 10 §:ssä tarkoitettujen vahvistuspäätösten päätösluonnosten julkista kuulemista käytännön tasolla prosesseja tarpeettomasti hidastavana
  - Viraston normaalissa vahvistusprosessissa virasto kuulee sidosryhmiä vahvistettavaksi toimitettavista ehdoista ja menetelmistä -> kuulemisessa virasto saa jo tällöin sidosryhmien näkemyksiä, jotka virasto ottaa huomioon valmistellessaan vahvistuspäätöstä
  - Säännöksessä edellytetty erillinen julkinen kuuleminen viraston päätösluonnoksesta (saadusta ehdotuksesta käydyn kuulemisen lisäksi) tietyissä tapauksissa jäykistää ja tarpeettomasi viivästyttää vahvistusprosesseja; lisäksi viraston olisi varattava asianosaiselle mahdollisuus lausua saaduista lausunnoista
- Virasto esittää, että valvontalakiin lisätään lyhyehkö siirtymäsäännös koskien nyt voimassa olevan valvontalain 29 §:n soveltamista
  - Energiaviraston näkemyksen mukaan virastossa vireillä olevat, keskeneräiset tutkintapyynnöt tulisi käsitellä nyt voimassa olevan valvontalain 29 §:n mukaisesti
  - Siirtymäsäännös perusteltua asiantilan selkeyden vuoksi sekä vireillepanijan ja valvonnan kohteen oikeusturvan takaamiseksi